

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

КУЛЬЧИЦЬКА ОЛЕНА ВАСИЛІВНА

УДК 811.111'42

**МОВНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕЙОРАТИВНОСТІ
В РОМАНАХ С. МАЙЄР**

Спеціальність 10.02.04 – германські мови

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Львів – 2019

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано на кафедрі іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка

Науковий керівник:

кандидат філологічних наук, доцент
ФЕДОРЧУК МАРТА МИХАЙЛІВНА,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
доцент кафедри англійської філології

Офіційні опоненти:

доктор філологічних наук, доцент
ГАЛУЦЬКИХ ІРИНА АНАТОЛІВНА,
Запорізький національний університет,
доцент кафедри англійської філології

доктор педагогічних наук, професор
ЗЕЛЕНСЬКА ОЛЕНА ПІМЕНІВНА,
Львівський державний університет
внутрішніх справ,
професор кафедри іноземних мов та
культури фахового мовлення

Захист відбудеться 10 жовтня 2019 р. о 10:00 на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.051.15 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Університетська, 1, ауд. 405.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79005, м. Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розіслано 10 вересня 2019 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат філологічних
наук, доцент

О. В. Татаровська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЕРТАЦІЇ

Реферовану дисертацію присвячено дослідженню лінгвістичної категорії пейоративності, яку розглянуто у межах комунікативно-семантичної парадигми. Аналізу піддаються різнорівневі засоби реалізації категорії пейоративності у англomовному художньому тексті романів сучасної американської письменниці С. Майєр. Це обумовлено тим, що у сучасній літературі, за спостереженнями І. Галуцьких, домінують негативні емоції та почуття.

Антропоцентрична природа пейоративності робить цю категорію науково привабливою у сучасних комунікативно-орієнтованих мовознавчих студіях. Антропоцентрична парадигма науки про мову висвітлена в працях таких учених, як Н. Андрейчук, Ю. Апресян, Ф. Бацевич, І. Бехта, А. Левицький, А. Мартинюк, О. Селіванова та ін.

На сьогоднішній день існують праці різноаспектного вивчення сутності пейоративності у *лексико-семантичному* (О. Ботвінко, О. Голод, В. Жельвіс, Е. Коваленко, І. Турецькова, М. Аверінцева-Кліш, Р. Фінкбайнер, Й. Майбауер, А. Мюллер), *когнітивному* (І. Галуцьких, Ф. д'Авіс), *лінгвокультурологічному* (Г. Богданович), *гендерному* (О. Крилова), *зіставному* (С. Леськіна) вимірах. Утім, комплексний аналіз лінгвальної реалізації пейоративності у англійській мові натепер відсутній, немає досліджень, присвячених актуалізації пейоративності у художньому тексті.

Термін «пейоратив», з урахуванням різних думок та підходів до його визначення (О. Голод, В. Девкін, В. Карасик, Р. Конрад, І. Кремій, Л. Сафонова, Н. Савінкіна, К. Хойпель та ін.), ми трактуємо як лексему, що володіє негативною, емоційно навантаженою, експресивною оцінністю, адже остання є складовим елементом переважної більшості комунікативних ситуацій. Сучасна лінгвістика виокремлює такі аспекти дослідження емотивного класу слів, до яких відносимо пейоративи; типологія емотивних знаків для диференціації емоцій; вербалізація емоційних станів та їхній вплив на мовні процеси; емотивні критерії мови; емоційне забарвлення тексту; прагматика вираження емоцій, когнітивно-стилістичні характеристики мовних явищ та інші.

Актуальність дисертації зумовлена динамічним розвитком пейоративного пласту лексики, що вимагає його аналізу та дослідження з різних наукових позицій; спрямуванням сучасних наукових пошуків на вивчення лінгвістичних явищ із позицій антропоцентризму, який передбачає аналіз мовних одиниць у взаємозв'язку з їхнім носієм, враховуючи прагматичну та когнітивну парадигми; наявністю емотивного та оцінного компонентів у пейоративах, які досліджені спорадично і недостатньо.

Очевидним є також інтерес до пейоративності як категорії, втіленої у конкретному художньому тексті.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дисертаційного дослідження відповідає профілю наукових досліджень, які виконують на факультеті іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка у межах наукової бюджетної теми: «Актуальні проблеми дослідження семантики, дискурсознавства та текстолінгвістики». Тема дисертації затверджена Вченою радою Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 9/2 від 27. 01. 13).

Мета дисертації полягає у комплексному дослідженні мовних засобів реалізації пейоративності в романах сучасної американської письменниці Стефані Майер та передбачає реалізацію таких **завдань**:

- простежити та узагальнити способи актуалізації пейоративності в системі мови на прикладі творів сучасної американської письменниці С. Майер;
- напрацювати критерії та методи відбору пейоративів з інших пластів лексики та класифікувати їх згідно з визначеними критеріями;
- змоделювати семантичне та функціонально-семантичне поле пейоративів у романах С. Майер;
- ідентифікувати, описати та класифікувати засоби інтенсифікації експресивності пейоративного значення на прикладі творів сучасної американської письменниці С. Майер;
- з'ясувати роль контексту у функціонування пейоративної лексики;
- дослідити та створити фреймову модель пейоративів.

Матеріалом дослідження слугували тексти романів С. Майер, а саме: «Сутінки», «Молодий місяць», «Затемнення», «Світанок», «Друге життя Брі Таннер» та «Господиня» загальним обсягом 3012 сторінок. Формування досліджуваного текстового масиву відбувалося шляхом суцільної вибірки із 6-ти романів авторки, що на 2011 рік становить весь її творчий доробок. За одиницю дослідження було прийнято контекстологічний фрагмент прозового твору, у яких зафіксовано 4 559 пейоративних лексем.

Об'єкт дослідження – лінгвістична репрезентація пейоративності та її маніфестація на прикладі сучасного американського роману.

Предмет дослідження – різнорівневі засоби вираження пейоративності в сучасній англійській мові (на прикладі сучасного американського роману).

Методологічним підґрунтям дисертації є лінгвофілософська концепція антропоцентричного підходу до мови, узагальнена О. Потебнею. Окрім того, методологічну основу доповнено *текстоцентричним* підходом (Л. Бабенко, І. Бехта, Л. Белехова, В. Бистров, І. Галуцьких, Н. Єсипенко, І. Колегаєва, В. Кухаренко, О. Селіванова). Відповідно до мети і завдань

роботи використано комплексну методику, що включає традиційні та сучасні методи аналізу мовного матеріалу, серед яких: метод словникових дефініцій – для з'ясування структури значення пейоративних одиниць; інтерпретаційно-текстовий метод – для опису смислів, актуалізованих синтактико-стилістичними маркерами; метод функціонально-семантичних полів пейоративів; контекстуальний метод – для дослідження функціонування пейоративів у тексті; умовно-істинний та умовно-вживаний методи гібридної семантики; фреймовий метод – для побудови фреймової структури пейоративних концептів; інструментарій когнітивної метафори – для репрезентації вербалізованого пейоративного змісту; шкала інтенсифікації – для аналізу ступеня експресивності пейоративного змісту. У роботі застосовано загальнонаукові методи: аналізу та синтезу – для відбору та дослідження релевантного теоретичного матеріалу; дескриптивний метод – для опису пейоративів на всіх етапах дослідження; індуктивний метод – для спостереження, опису та класифікації відібраного фактологічного матеріалу. Всі лінгвістичні методи комплексно поєднано, що дало змогу всебічно описати пейоративність у розрізі теми наукового дослідження та отримати достовірні результати.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у тому, що вперше до явища пейорації застосовано традиційні польові методи дослідження у поєднанні із сучасними методами гібридної семантики, методи фреймової та конотативної семантики. Уперше розроблено та апробовано шкалу інтенсифікації експресивності пейоративного значення. Розроблений підхід до вивчення явища пейорації з урахуванням останніх досліджень у лінгвістиці з огляду на людину як антропоцентр комунікації. Також уперше концептуалізовано домінантні структурні та комунікативно-мовні принципи функціонування пейоративної лексики.

Теоретична значущість роботи полягає у всебічному описі пейоративності з позицій антропоцентричної парадигми, що дало змогу максимально виявити усі функціонально-семантичні характеристики пейоративної лексики та вирізнити її як окремий значущий пласт лексики. Вагомим внеском у розуміння природи емотивної лексики та схожих мовних явищ є розроблена та деталізована шкала для виявлення ступеня інтенсифікації експресивності пейоративного значення. Виявлені структурні, комунікативно-прагматичні та семантико-стилістичні особливості пейоративної лексики стали внеском у розробку питання емотивного пласти мови. Розроблений підхід до функціонування пейоративів відповідає тенденціям антропоцентричної парадигми мовознавства.

Практична цінність роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у курсах із загального мовознавства, комунікативної та когнітивної лінгвістики, риторики, стилістики та лінгвістики тексту,

дискурсного аналізу, а також спецкурсів із прагма-, психо-, та соціолінгвістики. Результати дослідження можна використати у галузі інтерпретації тексту, під час складання методичних робіт з практики перекладу, укладання навчальних посібників з лексикології, прагмалінгвістики та соціолінгвістики, соціології та конфліктології, студентам вони допоможуть під час їхніх наукових пошуків.

На захист винесено такі положення:

1. Категорія пейоративності є багатоплановою, у лінгвістиці пейоративність перетинається із категоріями оцінності, експресивності та емоційності. Пейоративи як актуалізатори відповідної категорії – це лексеми, які володіють негативною, емоційно навантаженою експресивною оцінністю та створюють передумови до досягнення ілюктивної мети.

2. Критерії відбору пейоративної лексики є експліцитними та імпліцитними. Експліцитними є лексикографічні критерії, приналежність лексеми до зниженого стилю, наявність синонімів у пласті нейтральної лексики. Імпліцитними є конотативний компонент значення; наявність емотивного мікрокомпоненту значення (емосеми); здатність до зміни оцінного знака; присутність умовно-істинного і умовно-вживаного виміру слова; контекст мовної ситуації. Комбінаторика експліцитних та імпліцитних критеріїв варіюється.

3. Засоби маніфестації пейоративності у романах С. Майєр утворюють функціонально-семантичне поле пейоративів, особливістю якого є відсутність морфологічного ядра з центром у точці опори негативного предиката «bad». Лексико-семантичні засоби маніфестації пейоративів утворюють ближню периферію цього поля.

4. Віддалену периферію поля пейоративів у творах С. Майєр утворюють пунктуаційні, графічні, семантико-стилістичні та синтактико-стилістичні засоби, а також авторські оказіоналізми та структури типу adj/adv+n. Межі периферії – дифузні, і слугують засобами інтенсифікації експресивності пейоративного значення. Інтенсифікація пейоративного значення вимірюється при допомозі шкали, розробленої на підставі опрацьованої джерельної бази.

5. Пейоративного значення може набути будь-яка мовна одиниця у відповідному контексті, який модифікує значення слів, нашаровуючи на них пейоративність, створюючи одиниці, що відповідають комунікативним цілям наратора. Пласт пейоративної лексики поповнюється оказіональними авторськими пейоративами, новими стійкими словосполученнями пейоративного характеру, пейоративами у переносному та амбівалентному значенні, а також за рахунок явища енантіосемії, що проявляється на перетині ближньої та віддаленої периферії поля пейоративу.

6. Фреймова організація пейоративних одиниць у романах С. Майєр ілюструє наявність розгалуженої сітки лексем, які пов'язані із негативними емоціями та оцінкою. Вони безпосередньо поєднані з когнітивними процесами, комунікативним досвідом та свідчать про структурованість пейоративної мовної бази людини.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійним та одноосібним. Отримані результати, теоретичні положення та висновки сформульовані безпосередньо автором праці.

Апробація результатів дослідження. Дисертаційна праця обговорювалась на наукових семінарах і на засіданнях кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка. За темою дисертаційного дослідження був наданий грант від DAAD у Мюнхенському університеті Людвіга Максиміліана під керівництвом професора Г. Сайлера (м. Мюнхен, Німеччина, вересень 2016 р.). За результатами листування із професором Й. Майбауером, автором англomовної збірки *Rejoration* в університеті імені Йогана Гуттенберга (м. Майнц, Німеччина, листопад 2017р.), відбулося обговорення теоретичної частини дисертації. Основні положення та результати дисертації відображено у 15-ти публікаціях автора та обговорено на 5-ти українських та 4-х закордонних конференціях.

Публікації. Матеріали дисертації викладено в 14 одноосібних публікаціях, 7 з яких опубліковано в наукових збірниках, що входять до переліку фахових видань, затвердженого МОН України, 3 статті – в іноземних наукових виданнях, 3 статті – у збірниках матеріалів закордонних конференцій, 1 стаття – у збірниках матеріалів вітчизняної конференції та 1 стаття у співавторстві у збірнику матеріалів міжнародної конференції.

Обсяг і структура роботи. Мета, завдання та концепція дослідження визначили структуру дисертації, яка складається зі вступу, чотирьох розділів, загальних висновків та списку використаних джерел (420 найменувань). Загальний обсяг дисертації – 249 сторінок, з них 187 сторінок – основний текст, 7 таблиць, 44 рисунки, 1 додаток.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету та завдання, визначено його об'єкт та предмет, окреслено матеріал та методи дослідження, наведено перелік положень, що виносяться на захист, обґрунтовано новизну дослідження, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, представлено дані про апробацію дисертації, окреслено її структуру та обсяг.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження пейоративності в художньому прозовому тексті на матеріалі романів С. Майєр» здійснено теоретико-методологічне узагальнення основних підходів до вивчення пейоративності у художньому прозовому тексті (підрозділ 1.1.); розкрито семантичні параметри пейоративної лексики (підрозділ 1.2), досліджено прагматичні аспекти пейоративності у художньому тексті (підрозділ 1.3).

Проблеми пейоративності у напрацюваннях українських і зарубіжних науковців перебувають у полі наукових зацікавлень. Художній текст, як середовище реалізації пейоративності, розглядається як комунікативна одиниця (І. Колегаєва), на базі якої можна виявити та прослідкувати функціонування пейоративів і визначити напрямки їхнього семіозису. У тріаді пейорація::пейоративність::пейоратив – перше трактуємо як явище, дотичне до гуманітарних сфер філософського, психологічного, морально-етичного спрямування, процес набуття пейоративного значення; пейоративність – лінгвістична категорія, а пейоратив – це лексема, що володіє негативним, емоційно-навантаженим експресивно-оцінним значенням.

Пейоративне слово антропоцентричне за своєю природою і задовольняє потреби індивіда у виявленні несхвального чи негативного ставлення до опонента як антропоцентру комунікації. Пейоративне слово має динамічну і складну багатоступеневу систему полів у внутрішньому лексиконі індивіда. Пейоративи є частиною субстандартної лексики і дотичні до колоквиалізмів, просторіччя, сленгу і лайки, але не тотожні їм. У художньому тексті спостерігається розширення стилістичних функцій пейоративної лексики.

Питання ідентифікації пейоративів у англійському тексті складне та багатогранне і, не зважаючи на дослідження у цій сфері (О. Голод, В. Карасик, М. Кулешова, Д. Майбауер, С. Рхі, М. Тенчіні, І. Турецькова, К. Юнг), досі відкрите. Причиною є мінливість та динамічність розвитку цього пласту лексики. Критерії ідентифікації пейоративів у тексті ми розділили на експліцитні та імпліцитні. До перших відносимо лексикографічну дефініцію, наявність маркерів зниженого стилю та інтенсифікаторів. До імпліцитних відносяться конотативний та контекстуальний компоненти у поняттєвій структурі пейоративної лексики. Лише комплексний підхід може забезпечити якісний відбір досліджуваного матеріалу.

Семантичне поле пейоративів об'єднане абсолютним оцінним предикатом *bad*, який, проте, не є центром поля. Семантичне поле ми трактуємо як сукупність чи конгломерат пейоративних значень, кожне з яких втілюється в мові на рівні семантичного варіанта лексеми. Семантична система пейоративів утворює ієрархію семантичних полів, межі яких – довільні та розмиті. Поле пейоративності динамічно розвивається під впливом екстра- (суспільні, культурологічні, світоглядні) та інтра-

лінгвістичних чинників (зміна семантики, евфемізація, дисфемізація, міжмовні контакти). Структура пейоративного слова складна, у ній присутні інтелектуально-логічний та емотивний компоненти, співвідношення між якими мінливе. Емотивний компонент підсилює дескриптивний аспект семантики, оцінний компонент пронизує денотативний та конотативний аспекти значення. В структурному плані більшість пейоративів є багатоактними виразами, в яких є дескриптивне та емотивне значення.

З прагматичних позицій пейоративи – це одиниці, що у комунікативній сфері передають негативну емоційно-експресивну оцінку об'єкта. Прагматичний потенціал лексем пейоративного змісту проявляється у формуванні 1 меліоративної (пестлива) і 7 пейоративних емосем – жартівлива, іронічна, несхвальна, нехтувальна, презирлива, груба, лайлива. Пейоративи є прагматично навантаженими мовленнєвими одиницями, засобами впливу на комунікантів і спрямовані на досягнення ілокутивного ефекту, вони сприяють висловленню іронії, глуму, сарказму, гніву, обурення, погрози, розчарування, незадоволення. Пейоративи у романах С. Майєр є мовленнєвими засобами, що дозволяють отримати максимальний ілокутивний ефект, головню завдяки емоційному, оцінному та експресивному компонентам, що присутні у них. У пейоративах ці категорії перетинаються, утворюючи відповідну конотацію.

Згідно положень гібридної семантики пейоративи генерують у контексті нові, додаткові умовно-вживані смисли. Пейоративи у художньому тексті романів С. Майєр демонструють активне набуття емотивного значення (умовно-вживане), яке не фіксується у словниках (умовно-істинне). Контекст має значний вплив на процес прагматикалізації. Контекст здатний модифікувати значення слів, нашаровуючи на них пейоративність, і в такий спосіб створюючи емоційно насичені, яскраві, нові лексичні одиниці, що відповідають комунікативним цілям автора.

У другому розділі «Методологічна база дослідження пейоративності у художньому прозовому тексті на матеріалі романів С. Майєр» визначено методологічну основу дисертаційного дослідження і напрацьовано комплекс методів його здійснення шляхом аналізу пейоративів на текстуальному рівні (підрозділ 2.1.), контекстуально-прагматичному (підрозділ 2.2.) стилістичному та лінгвокогнітивному рівнях (підрозділ 2.3.),

Методологічною базою дисертаційного дослідження послужили засадничі положення лінгвостилістичних напрацювань антропоцентричного спрямування (Ф. Бацевич, І. Бехта, А. Вежбицька, В. Карасик, О. Кубрякова, О. Селіванова, Дж. Серль та ін.). Керівною в роботі є теза про взаємозв'язок лексико-семантичного, контекстуального, стилістичного, прагматичного та когнітивного аспектів у пейоративах.

Напрацьована комплексна методика дослідження пейоративів в англomовному художньому прозовому тексті лежить у площині поєднання методів традиційної семантики і стилістики (компонентного, лексико-семантичного, лексико- та синтактико-стилітичного аналізу), гібридної семантики (умовно-істинний, умовно-вживаний методи) та методів сучасних концептуальних розвідок (польового моделювання пейоративів, елементів концептуальної метафори, фреймового аналізу).

Вивчення пейоративів у художньому прозовому тексті відбувалося у декілька етапів:

– 1 етап – вибір теоретичного підґрунтя для мовознавчого аналізу пейоративних лексичних одиниць, характеристика термінологічного інструментарію дослідження, визначення лінгвістичної сутності понять пейоратив, пейоративність, пейоратив та інших суміжних понять і термінів.

– 2 етап – відбір ілюстративного матеріалу шляхом наскрізної вибірки пейоративів із художніх прозових текстів сучасної американської письменниці С. Майер. Досліджувані контекстологічні фрагменти із пейоративами вибирались згідно визначених критеріїв. На цьому етапі ми послуговувались методом словникових дефініцій та контекстологічним методом.

– 3 етап – аналіз пейоративних лексем на текстуальному рівні. На цьому етапі ми послуговувались компонентно-диференційним методом для аналізу глибинної семантики пейоративів та виокремлення лексико-семантичних підгруп пейоративів у романах С. Майер. Семантико-стилістичний аналіз дозволив виокремити та побудувати семантичне поле пейоративів.

– 4 етап – аналіз пейоративних лексем на контекстуально-прагматичному рівні. Контекстуальний метод був доповнений умовно-істинним та умовно-вживаним методами гібридної семантики, що дозволили визначити роль та місце контексту у структурі пейоративів та шляхи семіозису пейоративів. Прагматика пейоративів у досліджуваних творах аналізувалась крізь призму їхньої експресивності, емотивності та оцінності. Для об'єктивної оцінки рівня інтенсивності пейоративів ми розробили шкалу, яка дозволяє врахувати додаткові засоби впливу на реципієнта. Подаємо взірець шкали інтенсифікації пейоративів, де присутні компоненти виділені кольором. Шкала фіксує наявність/відсутність елементів підсилення.

Пунктуація	Семантико-стилістичні	Синтактико-стилістичні	Графічні символи	Авторський оказіоналізм	adj, adv інтенсифікатори
------------	-----------------------	------------------------	------------------	-------------------------	--------------------------

Рис. 1. Взірець шкали інтенсифікації експресивності пейоративного значення

– 5 етап – когнітивний аналіз пейоративних лексем у досліджуваних творах С. Майєр, на якому ми послуговувались концептуальним та фреймовим аналізом для побудови концептуального поля пейоративів та визначення концептуальних пейоративних метафор.

Елементи кількісних підрахунків та систематизації відіграли допоміжну роль при аналізі досліджуваного корпусу пейоративів.

У третьому розділі «Прагмастилістична характеристика пейоративності у художньому тексті на матеріалі романів С. Майєр» визначено лексико-семантичну характеристику досліджуваного корпусу пейоративів (*підрозділ 3.1.*); з'ясовано роль та значення контексту у структурі пейоративів (*підрозділ 3.2.*), простежено текстові реалізації емотивності та оцінки за допомогою пейоративних лексем (*підрозділ 3.3.*).

Пейоративи, значення яких денотативно зафіксоване і підсилене словниковими маркерами чи інтенсифікаторами, є абсолютними, таких у нашій вибірці 31%. Інша група – релятивні (69%), визначальну роль у яких відіграє конотація і контекст. Комбінаторика денотативного та конотативного компонентів у структурі досліджуваних пейоративів може мати такі варіанти:

Таблиця 1

Розподіл пейоративних лексем за денотацією і конотацією

	Денотація	Конотація	Кількість проаналізованих лексем
1	Пейоративна	Негативна	20 % = 912 лексем
2	Пейоративна	Нейтральна	3 % = 136 лексем
3	Пейоративна	Позитивна	8 % = 365 лексем
4	Нейтральна	Негативна	67 % = 3 055 лексем
5	Меліоративна	Негативна	2 % = 91 лексем
Всього:			100 % = 4 559 лексем

На лексичному рівні додатковий пейоративний зміст може генеруватися за допомогою евфемізмів (*kid; babe*), дисфемізмів (*stupid jackass; hypocritical swine*), вигуків (*Ugh; Gee; Eeew!*), фразеологізмів, серед яких ми виокремили прислів'я та паремії (*Get one's mind out of the gutter; Bada bing*), ідіоми (*once the guns come up; get off the high horse; kill the buzz; be toast*), фразеологічні сполучення (*roll the eyes; rip apart*), авторських okazіоналізмів (*casoffs; sloshy; thing-of-the-swamp*). Загалом виявлено та проаналізовано у нашій вибірці 89 (2%) випадків евфемізмів та дисфемізмів, із значною перевагою останніх

(70%), вигуків зафіксовано 55 (1,2%), фразеологізмів – 136 (3%), авторських okazіоналізмів – 8 (0,2%). Результати аналізу засвідчують, що новизна змісту та форми, передусім, пейоративних фразеологізмів та okazіоналізмів реалізують тактику осуду, звинувачення, іронії, сатири,

Контекст має вагоме значення у дешифруванні лексем та визначенні їхнього пейоративного значення. З позиції традиційної семантики контекст зазвичай спричиняє семантичні зсуви у напрямку посилення чи пом'якшення пейоративного значення: *Jacob was one of the best people I knew. His grin widened, and he shuddered slightly. "I gotta say it, Bells. You're a freak show." I grinned back, falling easily into the old pattern.* В данному випадку позитивний контекст частково нейтралізує пейоративну семантику лексеми *freak*.

З позицій гібридної семантики умовно-вживаний пейоративний зміст лексеми нашаровується на умовно-істинний вимір та формує повнозначний смисл, який виникає у свідомості адресанта в момент мовлення, слугуючи при цьому вербалізатором його емоційного стану: *Idiot, Melanie chastised me. Didn't you think what your story would mean to him?* Аналіз пейоративу *idiot* за методикою гібридної семантики дає наступний результат:

Таблиця 2

Аналіз пейоративу за методом гібридної семантики

Вираз	Категоризація	Інсинуація
Idiot	offensive name of a person	I need to express my negative emotion

Однією з базових особливостей пейоративів є те, що в них поєднуються семантичний та прагматичний аспекти мови. Прагматичний аспект пейоративів проявляється у їхньому емоційному впливі на адресата з метою спонукання до певної дії чи відношення. Згідно з положеннями та класифікаціями лінгвістів О. Арсентьевої, Л. Бабенко, Б. Волек, О. Шаміної, В. Шаховського, К. Шнейдера, ми здійснили розподіл вибірки пейоративів за сімома емосемами. Прагматичне навантаження пейоративів ми досліджували крізь призму таких емотивних компонентів: жартівлива та іронічна (їхня частка 16%), несхвальна (36%), нехтувальна (7%), презирлива (18%), брутальна та лайлива (23%).

На цьому етапі дослідження ми звертаємо увагу на засоби віддаленої периферії поля пейоративів, до якої зачисляємо графічні, пунктуаційні, стилістичні засоби на лексико-семантичному та синтаксичному рівнях, а також авторські okazіоналізми. Наприклад: *You **stupid mutt!** How could you?* Пейоративний прикметник *stupid* авторка використовує для передачі негативно-грубого відношення до співрозмовника у поєднанні із пейоративним іменником *mutt*, який володіє емосемою лайки (згідно зі

словниковою дефініцією). Разом із засобами інтенсифікації віддаленої периферії (курсив і окличний знак) утворюється пейоративний вислів, що на шкалі експресивності за своєю перлокутивно/ілокутивною силою має такий вигляд:

Пунктуація	Семантико-стилістичні	Синтактико-стилістичні	Графічні символи	Авторський okazіоналізм	adj, adv інтенсифікатори
------------	-----------------------	------------------------	------------------	-------------------------	--------------------------

Рис. 2. Інтенсифікація експресивності пейоративного блоку з емосемою лайки

Оцінність репрезентує антропоцентричний вимір мови і мовлення, (Н. Лук'янова, Н. Пазич, Л. Теньєр І. Худякова, В. Шаховський), пейоративна оцінка у тексті передає емоційні переживання та почуття наратора, репрезентуючи певну сферу людського життя. Дослідження оцінності пейоративів у романах С. Майєр дало змогу відстежити такі її види: оцінка морально-етичних якостей референта (28%); інтелектуальних (12%); емоційно-психологічних якостей (20%); діяльності референта (33%); зовнішності (7%). Наприклад: *If I were being honest with myself, I'd pretty much turned into a huge vampire nerd.*

Пунктуація	Семантико-стилістичні	Синтактико-стилістичні	Графічні символи	Авторський okazіоналізм	adj, adv інтенсифікатори
------------	-----------------------	------------------------	------------------	-------------------------	--------------------------

Рис. 3. Інтенсифікація оцінки зовнішності у пейоративному блоці

Дослідження засвідчило, що для романів С. Майєр властиві семантико та синтактико-стилістичні засоби, а також adj/adv інтенсифікатори. Завдяки своїм прагматичним параметрам пейоративи є потенційно-маніпулятивним засобом.

У четвертому розділі «Когнітивно-стилістична характеристика пейоративності у художньому тексті романів С. Майєр» з'ясовано стилістичні параметри реалізації пейоративності у романах С. Майєр на лексико-семантичному (підрозділ 4.1.1.) та синтаксичному рівнях (підрозділ 4.1.2.); змодельовано концептуальне поле пейоративів у досліджуваних романах (підрозділ 4.2.1.), представлена їхня фреймова структура (підрозділ 4.2.2.), виокремлено когнітивні метафори із пейоративами (підрозділ 4.2.3.).

Пейоративи, які є вагомим елементом лексико- та синтактико-стилістичних зображальних засобів, актуалізуються в творах композиційно. Стилістика пейоративів в творах С. Майер широкопланова. У результаті стилістичного аналізу текстового матеріалу виділяємо такі групи образно-експресивних засобів, в яких залучені пейоративи: **епітети та оксюмори** (192): *loathsome vampire; so petty and just plain mean; vampirized dreg kids; forced closeness*; **гіперболи та літоти** (59): *you massed a battalion to protect her; a three-inch-long worm fall in love*; **метонімія** (129): *Blondie moved out; the big grey one*; **порівняння** (41): *hanging out in the attic like the vampire bat; twenty-nine humans were twenty-nine rattlesnakes*; **іронія та сарказм** (38): *Gee – thanks for the amazing compliment!; “Uuuh,” he groaned, just a whisper. “Gladdie?”*. На синтаксичному рівні – **інтерогативні конструкції** (52): *What else would you feed the kind of the monster that would brutally mutilate its own mother?; Don’t be ridiculous. Ask her questions. Have you come up with any?; інверсія (3): *And there you see the distinction between our feelings: had he been in my place and I in his, though I hated him with a hatred that turned my life to gall, I never would have raised a hand against him*; **синтаксичні редуції** (24): *Overprotective fool; Stupid, thieving, annoying vampire*; **стилістичні повтори** (22): *keep that in mind... keep that in mind?; But what if... What if you... What if you were so stubbornly sure*; **антитеза** (2): *The clowns in the alley tonight pretending to be superheroes hadn’t be doing anything the rest of us couldn’t do* та **гра слів** (20): *Chicken as I was, this didn’t fly with me; My bladder was so full it was a constant pain, impossible to ignore. But to parade right through the middle of the hive of angry killers.**

В результаті концептуального аналізу пейоративів ми виокремили два семантичні поля, які актуалізують концепт МІФІЧНІ ІСТОТИ, а саме – поля концептів VAMPIRE та WEREWOLF. У ядро обидвох полів входять лексичні одиниці, які їх актуалізують; ближню периферію утворюють 5 тематичних груп та синонімічних рядів: **Evil creatures** (*demon, monster, mutant, inferno, zombie, etc.*); **Animals** (*centipede, beast, leech, parasite, predator, shark, swine, worm, etc.*); **Aggressors** (*criminal, killer, thief, murderer, villain, maniac, etc.*); **Characteristics of the person** (*bugger, pig-headed, coward, masochist, mean, moronic, idiot, insane, freak, etc.*); та **Adjectives of negative feelings** (*angry, furious, filthy, hypocritical, loathsome, menacing, obnoxious, etc.*). Віддалену периферію складають стилістичні засоби різних рівнів, okazionalizmi, графічні та пунктуаційні особливості. З’ясовано, що поля досліджуваних концептів VAMPIRE та WEREWOLF переплітаються між собою у периферіях.

Оскільки сучасна наука розглядає емоції як ментальні оператори категоризації (О. Винарська, О. Белая, Т. ван Дейк, В. Карасик), ми розглянули пейоративи крізь призму фреймового аналізу. На основі вибірки ми змоделювали фреймову мережу NEGATIVE EMOTION і REFERENT’S

EVALUATION. NEGATIVE EMOTION, до прикладу, заповнюється субфреймами: DISDAIN, SCORN, JEST, IRONY, SLURRING, DISSAPPROVAL, RUDENESS, які заповнюються відповідними слотами: RUDENESS → mutt, jerk, bugger; DISDAIN → quitter, skipper, dirty і т.д. Такий підхід до вивчення пейоративної лексики дав змогу змоделювати структуру пейоративів та відстежити трансформування пейоративної лексики залежно від контекстуальних умов. Лексико-семантичне наповнення фреймів демонструє широку гаму пейоративів, які використовує авторка романів для негативної характеристики персонажів, подій, ситуацій.

Когнітивна метафора як одним із засобів впливу на адресата на лексичному рівні, що посилює прагматичний потенціал пейоративного вислову, майстерно використовується С. Майєр у досліджуваних творах. Ми виокремили такі концептуальні метафори HUMAN IS ICE/NUMBNESS, HUMAN IS GLASS, HUMAN IS ABBERRATION, PEOPLE ARE LEECHES, SAD EMOTION IS DOWN, MEMORY IS LIQUID. Хоча деякі когнітивні метафори є денотативно нейтральними, але контекстуально вони генерують пейоративний зміст. У більшості когнітивних метафор досліджуваної авторки вихідний домен PEOPLE, який проектується на негативні цільові домени.

ВИСНОВКИ

Пейоративність – це складна, багатопланова категорія, яка має антропоцентричну сутність і у художньому тексті не функціонує ізольовано, а пересікається із категоріями емоційності, оцінності та експресивності. Їхня комбінаторика може бути різною. Пейоратив – це лексична одиниця, актуалізатор пейоративності у художньому тексті, лексема, що володіє негативною, емоційно навантаженою експресивною оцінністю. Антропоцентрична природа пейоративного слова проявляється головним чином у семантиці та прагматиці.

Корпус пейоративів у романах С. Майєр ми вивчали у взаємозв'язку таких аспектів: семантичного, прагматичного, стилістичного, когнітивного та контекстуального. Цей підхід характеризується тенденцією до взаємопереходу та взаємопроникнення.

Пейоративна лексика романів С. Майєр має складну поняттєву структуру і характеризується наявністю у семантиці різнотипних елементів. Оцінний предикат «bad» важливий, але недостатній елемент поля пейоративності. Важливими для ідентифікації пейоративів є лексикографічний критерій, приналежність лексеми до зниженого стилю. Не менш вагомим для пейоративів є конотативний компонент значення, емотивний мікрокомпонент (емосема) та компонент оцінки. Комбінаторика критеріїв різниться. Вирізняють пейоративну лексику двох видів: абсолютну,

в якій пейоративне значення зафіксоване у лексикографічних джерелах; релятивну, в якій негативна емотивна сема накладається на семантику нейтрального слова через лінгвістичний контекст та ситуацію спілкування, утворюючи при цьому пейоративне значення.

Пейоративи є складовою частиною стилістично зниженої лексики. Чим нижче вони розташовані за етичною шкалою, тим яскравіше, інтенсивніше проявляється зневажлива експресія. Використання наратором пейоративів є не тільки засобом комунікації, а й засобом прагматичного впливу на читача.

Пейоративна лексика виконує дві функції – емотивну та прагматичну. Прагматичний потенціал лексем пейоративного змісту романів С. Майер, проявляється у формуванні семи емосем: жартівливої, іронічної, несхвальної, нехтувальної, презирливої, брутальної і лайливої. Мета використання пейоративів у досліджуваних творах – оптимально відібраними мовленнєвими засобами отримати максимальний ілюкативний ефект та викликати у адресата прагматичне ставлення до висловлювання.

Для великого класу пейоративних лексичних одиниць значення є зафіксованим, проте існує чималий пласт лексики, значення якої можна описати повністю або частково шляхом їхнього використання. Аплікація методики гібридної семантики дала змогу поєднати в систему істинне, зафіксоване значення та вживане, контекстуальне. З урахуванням позицій гібридної семантики особливого значення набуває явище прагматикалізації пейоративів, яке визначаємо як набуття словом емотивного змісту, виходячи із його істинного значення.

Приналежність пейоративів до соціально-оцінної лексики дала змогу розглядати їх на двох рівнях: парадигматичному (абсолютна соціально-оцінна лексика) та синтагматичному (релятивна соціально-оцінна лексика). У випадку включення лексеми в контекст відбувається заміна парадигматичного значення синтагматичним. Контекст відіграє важливу роль в інтерпретації пейоративних одиниць, дає змогу проаналізувати співвідношення між різними лексичними одиницями у тексті. Контекст здатен модифікувати значення слів, нашаровуючи на них пейоративність і в такий спосіб створювати емоційно насичені, яскраві, нові лексичні одиниці, що відповідають комунікативним цілям авторки романів.

Застосовуючи метод польового моделювання, ми визначили, що ядро пейоративів формують ключові найуживаніші, функціонально навантажені репрезентанти, а периферія сформована із репрезентантів, у семантиці яких слабке значення базового елемента. Межі між ними є нечіткими, дифузними. До ближньої периферії ми віднесли лексеми, які є сталими пейоративними словосполученнями і пейоративи, що виникли в результаті семантичного зсуву; до засобів віддаленої периферії – пунктуаційні, графічні, семантико-стилістичні та синтактико-стилістичні елементи, adj/adv+n структуру та

авторські okazіоналізми. Засоби віддаленої периферії є інтенсифікаторами експресивності пейоративного значення.

Вибірку пейоративів із романів С. Майер ми проаналізували використовуючи розроблену шкалу інтенсифікації пейоративного значення. До шкали входять такі елементи: пунктуація, лексико-семантичні та синтактико-стилістичні засоби, графічні символи, авторські okazіоналізми та структура *adj/adv+n*. Рейтинг ступеня інтенсифікації пейоративів виявив, що найчастотнішими для С. Майер є 3 елементи (36,7%) та 2 елементи інтенсифікації (23,3%), найменш частотними є 5 елементів (6,7%), 6 елементів не було виявлено. Якісний аналіз дав наступний результат, для досліджуваної авторки властивими є семантико та синтактико-стилістичні засоби, (присутні у 50% випадків), авторські okazіоналізми, хоча і не частотні, але яскраві і вдало використовуються досліджуваною авторкою для характеристики персонажів.

Стилістика пейоративів у творах С. Майер є важливим компонентом авторського задуму і проявляється на лексичному, семантичному та синтаксичному рівнях. Лексичні параметри пейоративів включають фразеологізми, авторські okazіоналізми, евфемізми, дисфемізми, анімалізми, вигуки; на семантичному рівні – епітети, порівняння, гіперболи, метонімію, іронію; на синтаксичному рівні – інтерогативні конструкції, стилістичні повтори, інверсії, антитези, гру слів. Прагматичний потенціал синтактико-стилістичних прийомів є інтенційно-оцінним. Ця форма оцінки експліцитна тому, що в ній вербалізовані всі складові компоненти оцінної дії: суб'єкт, об'єкт, підстава, характер оцінки, а також присутній реципієнт висловлювання. Кількісно-якісний аналіз семантико та синтактико-стилістичних засобів засвідчив, що продуктивними у С. Майер є пейоративи у функції епітету та оксюмору (21%) і метонімії (14%), найменш уживаними є повтор (2,4 %) та іронія і сарказм (4%). Серед лексичних засобів пріоритетними є евфемізми і дисфемізми (9,7 %). Авторські пейоративні okazіоналізми, хоча не є серед пріоритетних (0,9 %), але вони яскраві і засвідчують факт розвитку даного пласту лексики.

Окремо досліджено та описано когнітивну метафору як засіб сприйняття людиною дійсності через призму пейоративності. У досліджуваної авторки вихідний домен, зазвичай, HUMAN, який концептуально уподібнюється до таких цільових доменів – LEECHES, ICE/NUMBNESS, ABBERRATION, GLASS. Хоча не всі цільові домени негативні (ICE/NUMBNESS, GLASS), але в контексті вони набувають пейоративного значення.

Когнітивний підхід до дослідження пейоративної лексики у творах С. Майер засвідчує, що МІФІЧНІ ІСТОТИ актуалізуються концептами VAMPIRE та WEREWOLF. Змодельовано семантичні поля пейоративності лексичних

одиниць, які актуалізують ці концепти. Ми змоделювали фреймову структуру NEGATIVE EMOTION та REFERENT'S EVALUATION і проілюстрували сітку лексем, які використовуються авторкою романів для наповнення слотів відповідних фреймів та субфреймів. Фреймова модель використовувалась для опису семантичної структури пейоративних концептів, в яких пейоративні лексичні одиниці є вербалізаторами інтенцій авторки.

Предметом подальших наукових розвідок із даної проблематики може бути зіставний аналіз пейоративності у діахронії та синхронії (різножанрові тексти, різні варіанти англійської мови); дослідження прагматики вираження емоцій у розрізі мовленнєвих актів. Перспективною видається подальша розробка шкали інтенсифікації експресивності емоційного пласту мови.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті здобувача у наукових фахових виданнях

1. Кульчицька О. В. Особливості семантики пейоративної лексики (на матеріалі циклу романів "Сутінкова Сага" Стефані Майєр) (The peculiarities of pejorative language semantics) // Іноземна філологія: укр. наук. зб. Львів. ун-ту. 2011. Вип. 12. С. 64–70.
2. Кульчицька О. В. Структура пейоративних прикметників у описі персонажів циклу романів "Сутінкова Сага" Стефані Майєр (на матеріалі циклу романів "Сутінкова Сага" Стефані Майєр) (The structure of pejorative adjectives in the description of the main characters in Stephanie Meyer's novels) // Вісник Львівського університету. Серія: "Іноземні мови". 2012. Вип. 19. – С. 263–268.
3. Кульчицька О. В. Теоретичні підходи до пейоративної лексики у сучасній лінгвістиці (Theoretical approaches to the pejorative language in modern linguistics) // Нова філологія: зб. наук. пр. / Запоріж. нац. ун-т. 2012. № 53. С. 102–106.
4. Кульчицька О. В. Динаміка семантики та стилістики пейоративів (на прикладі "Господиня" Стефані Майєр) (Dynamic of pejorative's semantic and stylistic) // Випуск 115. – Серія: Філологічні науки (мовознавство) – Кіровоград: РВВ КПУ ім. В. Винниченка, 2013. – С. 278–282.
5. Кульчицька О. В. Про деякі критерії та методи визначення пейоративної лексики (About some criteria and methods of defining pejorative words) // Мовна освіта в Україні та за кордоном у XXI столітті: вісник Житомир. держ. н-ту ім. Івана Франка, 2014. Вип. 4. – С. 242–245.
6. Кульчицька О. В. Аналіз емотивної лексики через призму гібридної семантики // Актуальні питання іноземної філології. 2017. № 7. – С. 103–109.

7. Кульчицька О. В. Шкала інтенсифікації експресивності пейоративного значення // Проблеми семантики прагматики та когнітивної лінгвістики: наук. зб. КНУ ім. Т. Шевченка Київ, 2019. № 35. – С. 117–126.

Статті здобувача в інших виданнях

1. Кульчицька О. В. Пейоративи як засіб вербалізації вираження негативного емоційного стану. (Pejoratives as a means of verbalization of the negative emotional state) // Science and Education in a New Dimension: Philology. Budapest, 2014. № II (1), Iss. 17. P. 68–70.
2. Кульчицька О. В. Прагматичний потенціал пейоративів. (Pragmatic potential of pejoratives) // The Thirteenth European Conference on Languages, Literature and Linguistics (Vienna, 23 November, 2016). Austria, Vienna, 2016. –P. 8–13.
3. Кульчицька О. В. Usage of TC and UC methods or Hybrid semantics in pejorative's analysis // European Journal of Literature and Linguistics. Vienna: Praque. 2017. № 4. P. 6–9.
4. Kulchyckaja J. Pejoratives and their role in communication // Linguistic, didactic and sociocultural aspects of language functioning. Vilnius, Lithuania, 2014. 24–25 April. P. 8.
5. Kulchytska O. Thinking about pejoratives // 2d SMYS – Sylesian Meeting of Young Scholars. (Szchyrk, 6–7 November, 2014). Szchyrk, Poland: University of Sylesia Institute of English, 2014. – P. 28.
6. Kulchytska O. Pejoration as a verbalization means of expressing negative, emotionally-loaded, expressive evaluation // ELALT 3 – The third international conference on English studies (Novi Sad, 21 March, 2015). Novi Sad, Serbia: University of Novi Sad, 2015. № 3. – P. 47.
7. Kulchytska O.A., Andrushchak O.V., Devlysh I.A. Emotive language and its role in L2 acquisition on the example of ESL students of Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine / Kulchytska O.A., Andrushchak O.V., Devlysh I.A. // 2017 TESOL-Ukraine National Convention “Pathways to Success for Contemporary English Teachers and their Learners”: book of convention papers – Lviv, 2017. – P. 94
8. Кульчицька О. В. Засоби інтенсифікації емотивного класу слів // Україна і світ: діалог мов і культур: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 11–13 квіт., 2018 р.). Київ: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2018. С. 16.

АНОТАЦІЯ

Кульчицька О. В. Мовні засоби реалізації пейоративності в романах С. Майєр. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.04 – германські мови. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2019.

Дисертацію присвячено комплексному різнорівневому дослідженню мовних засобів реалізації пейоративності та способам її актуалізації в англomовному художньому прозовому тексті на матеріалі романів американської письменниці Стефани Майєр.

Дослідження пейоративів виконано в антропоцентричній парадигмі сучасних мовознавчих студій з опорою на текстоцентричну та функційну системи координат. В роботі застосовано системний підхід, що інтегрує загальнонаукові, традиційні загальнофілологічні та сучасні методи і прийоми аналізу мовного матеріалу. Для заміру рівня експресивності пейоративного значення в роботі розроблена та застосована шкала інтенсифікації.

З'ясовано, що пейоративи – це лексеми, які володіють негативною, емоційно-навантаженою експресивною оцінністю. Семантичне поле пейоративів багаторівневе, включає емосеми, і воно контекстуально обумовлене. Досліджено лексичні, семантичні, стилістичні, прагматичні та когнітивні параметри пейоративів.

Ключові слова: пейоративність, пейоратив, оцінність, емотивність, експресивність, емосема, семантика, семантичне поле, контекст, стилістика, гібридна семантика, шкала інтенсифікації.

АННОТАЦІЯ

Кульчицкая Е. В. Языковые средства реализации пейоративности в романах С. Майер. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.04 – германские языки. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2019.

Диссертация посвящена комплексному разноуровневому исследованию языковых средств реализации пейоративности и способам ее актуализации в англоязычном художественном прозаическом тексте на материале романов американской писательницы Стефани Майер.

Исследование пейоративов выполнено в антропоцентрической парадигме современных языковедческих исследований с опорой на текстоцентрическую и функциональную системы координат. В работе применен системный подход, интегрирующий общенаучные, традиционные общепилологические и современные методы и приемы анализа языкового

материала. Для замера уровня экспрессивности пейоративного значения в работе разработана и применена шкала интенсификации.

Выяснено, что пейоративы – это лексемы, которые обладают отрицательной, эмоционально-нагруженной экспрессивной оценочностью. Семантическое поле пейоративов многоуровневое, включая эмосемы, и оно контекстуально обусловлено. Исследованы лексические, семантические, стилистические, прагматичные и когнитивные параметры пейоративов.

Ключевые слова: пейоративность, пейоратив, оценочность, эмотивность, экспрессивность, эмосемы, семантика, семантическое поле, контекст, стилистика, гибридная семантика, шкала интенсификации.

SUMMARY

Kulchytska O.V. Linguistic means of realizing pejoration in the novels by S. Mayer. – Manuscript.

Thesis for the Candidate Degree in Philology: Speciality 10.02.04 – Germanic Languages. – L'viv Ivan Franko National University, L'viv, 2019.

This research focuses on the study of linguistic means of realizing pejoration in the novels by S. Mayer. It is carried out in the antropocentric paradigm of modern linguistic studies based on text-oriented and functional coordinate systems.

A complex of general scholarly, traditional and modern linguistic methods have been applied to the study of pejorative lexemes. We have elaborated and applied an intensification scale to estimate the expressiveness of pejoratives. Complex methodology of investigating pejorative vocabulary enabled comprehensive study of pejoration, scrupulous analysis of its components from different perspectives, helped to perceive the nature of pejoratives.

Pejoratives are lexemes that have negative, emotionally loaded expressive evaluation and create preconditions for the achievement of an illocutionary goal. They may be absolute and relative. They belong to the low style, have a synonym in the neutral vocabulary register, tend to change the sign of evaluation. Pejoration is investigated through the prism of semantics and pragmatics. Pejorative vocabulary has a complex, conceptual structure and is characterized by a strongly marked contextual component. Communicative, pragmatic and linguistic parameters of pejoration are generalized in the thesis.

Lexico-semantic analysis of pejoratives in the novels under consideration has shown that predominantly euphemisms, dyphemisms, exclamations, set phrases and nonce-words are used. In terms of hybrid semantics pejoratives possess use-conditional and truth-conditional components. Pragmatic analysis has yielded the following result: pejoratives are a potentially manipulative linguistic means due to the emoseme in its structure. Semantic field of pejorative vocabulary corpus

consists of the nucleus, close and distant periphery. All means of distant periphery serve as intensifiers of pejorative meaning.

We have traced stylistic functions of pejoratives on the lexico-semantic and syntactic levels, they may function as an epithet, oxymoron, hyperbole, litote, metonymy, simile, irony and sarcasm. On the syntactic level pejorative vocabulary is integrated into interrogative constructions, inversions, syntactic reductions, stylistic repetitions, antithesis, and word-play.

At the last stage of the research semantic fields of the concepts VAMPIRE and WEREWOLF have been defined. The frame structure of pejorative units has been modelled. Pejoratives are also integrated as target domains in conceptual metaphors.

Key words: pejoration, pejorative, evaluation, emotiveness, expressiveness, emoseme, semantics, semantic field, context, stylistics, hybrid semantics, intensification scale.